

LABRADOR RETRIVER

Rendulić, Matej

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:611789>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-02**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
ODJEL LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE
STUDIJ LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE**

MATEJ RENDULIĆ

LABRADOR RETRIVER

ZAVRŠNI RAD

KARLOVAC, 2024.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
STUDIJ LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE
ODJEL LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE

MATEJ RENDULIĆ

LABRADOR RETRIVER

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

Nera Fabijanić, mag.ing.agr., pred.

KARLOVAC, 2024.

SAŽETAK

Labrador retriever je pasmina podrijetlom iz Kanade, s otoka Newfoundland. Od svojih je početaka pomagao ljudima u poslovima oko ribolova i lova. Zbog svojih radnih sposobnosti i dobre naravi ostao je vrlo popularan sve do danas. To je pas srednje veličine kojeg karakteriziraju tri nijanse boje kratke i guste dlake. Postoje lovački i izložbeni primjerci koji se razlikuju u temperamentu. U oba slučaja uzgoj je vrlo sličan, ali ovisno o namjeni, mora se prilagoditi oblik obuke. Zbog svoje osobnosti uživaju u izvršavanju zadataka i brzo uče. Krasi ih dobar njuh i urođeni aport, pa u lovu najčešće služe za donošenje odstrijeljene divljači. Uporni su i izdržljivi te se koriste na manje otvorenim terenima.

Ključne riječi: labrador, retriever, lov, divljač

LABRADOR RETRIEVER

ABSTRACT

The Labrador retriever is a breed originating from Canada, from the island of Newfoundland. From the beginning it has been used to help people as a hunting and fishing dog. Due to its working abilities and good nature it has remained very popular until this day and age. It is a medium-large breed that comes in three colours of short and dense coat. There are hunting and show variations that differ in temperament. In both types breeding is very similar, but the type of training must be adjusted to the breeding purpose. It's in their personality to learn quickly and take pleasure in completing tasks. They have a great sense of smell and innate disposition of retrieving items, so in hunting they are most often used to bring in game that has been shot. They are persistent and show great stamina and they are used on less open terrain.

Key words: labrador, retriever, hunting, game

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POVIJEST PASMINE – LABRADOR	2
3. OPIS PASMINE	5
4. STANDARD PASMINE	7
4.1. Opći izgled.....	7
4.2. Karakteristike.....	7
4.3. Narav.....	7
4.4. Glava i lubanja.....	7
4.5. Oči.....	7
4.6. Uši.....	8
4.7. Čeljust.....	8
4.8. Vrat.....	8
4.9. Prednje noge.....	8
4.10. Tijelo.....	8
4.11. Zadnje noge.....	9
4.12. Šape.....	9
4.13. Rep.....	9
4.14. Kretanje.....	9
4.15. Dlaka.....	9
4.16. Boja.....	9
4.17. Veličina.....	10
4.18. N.B.	10
5. UZGOJ	12
6. ISHRANA	14
7. KORIŠTENJE U LOVU	17
7.1. Obuka.....	17
7.2. Labradori u lovu.....	18
7.3. Ostali retriveri.....	22
8. ZAKLJUČAK	25
9. LITERATURA	27

POPIS PRILOGA

Popis slika:

Slika br. 1 Ilustracija psa svetog Johna	4
Slika br. 2 Pas svetog Johna	4
Slika br. 3 Prikaz boja kod labradora	8
Slika br. 4 Labrador retriver	9
Slika br. 5 Labrador s ulovom	17
Slika br. 6 Labrador donosi ulov	17
Slika br. 7 <i>Tolling</i> retriver	18
Slika br. 8 Kovrčavi retriver	18
Slika br. 9 Ravnodlaki retriver	19
Slika br. 10 Zlatni retriver	19
Slika br. 11 Retriver zaljeva Chesapeake	19

1. UVOD

Prema istraživanjima, suživot čovjeka i psa je počeo prije 14 tisuća godina, a jedan od prvih razloga zbog čega je čovjek prihvatio psa, a kasnije ga krenuo uzgajati, je zbog pomoći oko lova. Od tada pa sve do danas, pas je čovjekov najvjerniji pratitelj i odani sluga. Stvaranje današnjih pasmina odvijalo se kroz dugi niz godina u pojedinim geografskim zatvorenim cjelinama. Čovjek je forsirao razvoj jednog tipa psa čisteći genetsku strukturu te stvarajući željeni oblik i osobine. Vezano za velika gibanja naroda ti psi znali bi doći u doticaj sa stranim psima te se tako miješajući s njima odvajali od ostatka svijeta dugi niz godina. U posljednjih 200 godina s određenom namjerom stvaraju se posebni oblici pasa za određene svrhe i to s empirijskom metodom selekcije. Pas je u većini poslova od velike pomoći svom gospodaru. „Kada većina ljudi pomisli na pse, često je prva pomisao labrador. Labrador retriever nije jedna od najstarijih pasmina, ali je nedvojbeno jedna od najpopularnijih i najsvestranijih u svijetu pasa (THORNTON, 2004).“

Britanski kinološki klub je priznao labrador retrievera kao rasu 7. srpnja 1903. godine. Za današnji izgled labrador retrievera je, u svakom slučaju, zaslužna Velika Britanija, gdje se rasa oblikovala krajem 19. stoljeća, a svoj veliki uspjeh pasmina je stekla nakon Prvog svjetskog rata. U Sjedinjenim Američkim Državama rasa je dobila službenu potvrdu 1917. godine nakon što ju je prihvatio Američki kinološki klub. „Prema podacima Američkog kinološkog kluba, labrador retriever je najpopularnija rasa pasa u SAD-u. U toj zemlji, naime, ima više od milijun labradora, a godišnje se službeno registrira 150.000 novih jedinki (MARINOVIĆ, 2017)!“

Kroz 20. stoljeće ova je pasmina od ribarskog pomoćnika i lovnog radnog psa postajala sve više poznata te ju danas možemo vidjeti u velikom broju kućanstava. „Labrador je najpoznatiji od svih ostalih vrsta pasa, a popularnost je je stekao zbog svoje svestranosti kao obiteljski pas, službeni pas, pas vodič i kao lovački pas (ANONYMOUS, 2024a).“ U današnje vrijeme se nešto manje koristi u lovne svrhe, ali se zato koristi za: pomoć u radnim terapijama, za razna traganja, kod spašavanja ugroženih ljudi, kao vodič slabovidnih ili slijepih osoba, pomagač gluhih osoba te u policiji za pomoć u pronalasku nedozvoljenih sredstava.

2. POVIJEST PASMINE – LABRADOR

Svima dobro poznata pasmina labrador retriever potječe iz Kanade, gdje su njegovi preci bili omiljeni zbog glatke i kratke dlake, koja je sprječavala stvaranje leda na njoj kada bi izašao iz vode. Međutim, poluotok Labrador iz kanadske države Quebec i labrador retriever imaju zajedničko samo ime. Po jednoj teoriji Labrador je otkriven na otoku Newfoundland na sjeveroistoku američkog kontinenta. U to je vrijeme otok Newfoundland bio vrlo hladno i nepristupačno područje okruženo ledenim santama, sve dok europski ribari nisu otkrili da je to područje bogato ribom. Na početku to su bili portugalski, bretonski, baskijski i engleski ribari. Zbog toga postoji i teorija da je labrador retriever potomak od portugalskog ovčara kojeg su na otok donesli portugalski ribari. Također i Skandinavci smatraju da su zaslužni za stvaranje ove rase jer tvrde da su njihovi preci, Vikinzi, donijeli na Newfoundland pretke labradora, isto kao što smatraju da su oni prije Columba otkrili Ameriku. Kako god bilo, vrijeme provedeno na tom hladnom otoku za rasu je bilo od velike koristi. Oštra klima stvorila je vrlo otpornog psa, sklonog plivanju i sa izvanrednim osjetom njuha, dobrog tragača i aporterera. Prilagođen za rad u i oko vode, predak današnjeg labrador retrievera pomagao je tada ljudima izvlačeći s njima ribarske mreže iz ledene vode i donoseći im ispale ribe. Također, ovaj pas je čuvao i skladišta gdje se solila i ostavljala riba.

U to vrijeme taj "ribarski pas" nije nazivan labrador retriever, već pas Svetog Johna, baš kako se i zove glavni grad Newfoundlanda. Uskoro sjajne radne sposobnosti ovih pasa su primijetili tamošnji lovci i uposlili su ih da im donose lovinu. „Ne zna se točno odakle labradori potječu, ali jedno je sigurno: nisu sa Labradora. Ti mišićavi i kratkodlaki psi za vodu prvi put su se pojavili u 17. stoljeću, nekoliko stotina kilometara južno od Labradora, na Newfoundlandu (GROGAN, 2005).“ Isti autor kaže da se i danas samo nagađa kako su se ti psi našli na Newfoundlandu jer oni ne potječu s tog područja. Nema dokaza ni da su ih Eskimi, koji su se prvi tamo naselili, doveli sa sobom. Najbolja teorija je, po Johnu Groganu, da su prve pretke retrievera na Newfoundland doveli sa sobom ribari iz Europe i Britanije od kojih su se mnogi naselili na obali i osnovali svoje zajednice. Tamo su se današnji labradori razvijali nenamjernim ukrštavanjem sa raznim psima, a vrlo je vjerojatno da imaju i zajedničke korijene s rasom newfoundlandera. Krajem 19.

stoljeća vlast otoka Newfoundlanda je uvela porez na pse zbog pospješivanja stočarstva. Na taj način su ograničili broj pasa pa su ih ribari brodovima počeli odvoditi u Britaniju. Uvezeni psi nisu odmah bili pravi lovački psi, već su ukrštavani s britanskim lovačkim psima kako bi se dobio bolji njuh, finiji hod i dobro držanje, odnosno kako bi se selektivnim uzgojem dobio pravi lovački pas s boljim sposobnostima i većom upotrebnom vrijednosti.

Upotreba ovog psa krenula je u drugom smjeru početkom 19. stoljeća. Tada su engleski plemići počeli uvoziti pse u Englesku za lov na fazane, jarebice i tetrijebe. Rad britanskih plemića bio je posvećen tome da ovog "vodenog psa" kao nelovnog, mirnog i jakog pretvore u lovačkog psa. Oni su u te svrhe, selekcijom grla, dodavali malo krvi pointera, setera i španijela, a nastojali su poboljšati njuh. Njihovi ptičari, pointeri i seteri su podizali divljač, ali bio je potreban pas koji će tu divljač aportirati i čuvati. Labrador je zadovoljavao te kriterije i riješio je lovcima vrlo čest problem sa izgubljenom divljači po barama, močvarama i nepreglednom terenu. Tako je s vremenom labrador sa svojim urođenim i stečenim osobinama, ali i selektivnom radu britanskih uzgajivača i lovaca, postajao sve upotrebljiviji lovački pas. Uz sve to, počeo se sve više i fizički sviđati ljudima koji su odmah prepoznali njegov dobar i prijateljski karakter.

Kada se sve skupa sagleda, onda ni ne čudi zašto je ova pasmina od svog otkrića pa sve do danas postala najpopularnija na svijetu. „Kroz svoju povijest labrador retrieveri su surađivali, bili inteligentni, energični i marljivi (ANONYMOUS, 2024b).“ Njihove lovačke, intelektualne i radne sposobnosti su odlike koje malo koja pasmina na svijetu još posjeduje i zbog toga se s razlogom može reći da je labrador retriever – najbolji pas na svijetu.

Slika 1. Ilustracija psa svetog Johna

Izvor: <https://projectupland.com/hunting-dogs/long-coated-st-johns-water-dog/>

Slika 2. Pas svetog Johna

Izvor: <https://www.thelabradorsite.com/the-history-of-the-labrador-retriever/>

3. OPIS PASMINE

Labrador retriever je pas srednje veličine. Karakterizira ga gusta, vodootporna dlaka, debeli i glatki vidrin rep i široka glava s prijateljskim izrazom lica. „Vjeruje se da je labrador retriever uvijek nasmijan sa sjajem u očima. Opisan je kao da voli svijet (THORNTON, 2004).“ Atletski su građeni i vrlo su aktivni te zbog toga zahtijevaju stalnu fizičku aktivnost i vježbanje kako bi bili fizički, ali i mentalno zadovoljeni. Zbog prijateljske nastrojenosti traže ljudsku pažnju i društvo, a iz tog razloga vrlo se lako s njima radi i trenira jer žele udovoljiti vlasniku. Mogu biti žute, crne ili čokoladno-smeđe boje. Još jedna karakteristika ove pasmine su plivačke kožice između njihovih prstiju.

Međutim, iako svi labradori dijele lovnu prošlost, u današnje vrijeme nisu svi korišteni za lov, a samim time ni lovački psi. Postoje oni lovački i oni za izložbe. Osim lovačkih sposobnosti, razlike postoje u fizičkom izgledu i temperamentu. “Psi, kao i ljudi, su zasebne individue te iako pasmina dijeli neke zajedničke osobine, osobnost se može razlikovati poput crne i bijele boje dlake (WALTON i ADAMSON, 2011).“ Kod lovačkih labradora uzgajivači više obraćaju pozornost na radne i lovačke sposobnosti, dok je fizički izgled u drugom planu. Zbog toga lovački labradori znaju odstupati službenom standardu, a imaju sljedeće osobine: duže noge u odnosu na veličinu tijela, mršavu i atletsku građu, užu lubanju od izložbenih primjera, jak nagon za lovom, pretraživanjem i aportom te odličnu fizičku kondiciju. Za uzgajivače, ali i buduće vlasnike lovačkih labradora temperament je jedna od najvažnijih osobina. Takvi psi moraju biti dobro socijalizirani, naučeni na rad sa čovjekom, ali i drugim psima, kako tijekom lova ne bi došlo do sukoba s ostalim psima.

S druge strane, labradori koji su namijenjeni za izložbe, moraju što je više moguće odgovarati standardu pasmine. Zbog toga uzgajivači više paze na fizički izgled, a lovačke sposobnosti su manje bitne. Iako su temperament i psihička stabilnost i dalje vrlo važni. Ovakvi primjeri imaju sljedeće karakteristike: kraće noge, teže kosti, širu glavu, manji interes za lov i pretraživanje terena, manje sposobni za rad, lakše se kreću i opuštenijeg su temperamenta.

Govoreći općenito, labradori su psi koji su naklonjeni čovjeku, nježni, inteligentni i gotovo nikad ne pokazuju agresiju. Najsretniji su kada se s njima vježba i trenira svaki dan, ali ponekad mogu biti tvrdoglavi pa vlasnik mora biti strpljiv i uporan. Ukoliko se ne zadovolje njihove dnevne potrebe za fizičkom, ali i psihičkom aktivnošću mogu stvoriti destruktivne navike.

Bilo da se radi o fizičkim predispozicijama ili ponašanju, odnosno imamo li labrador retrievera za lov, izložbe ili samo kao kućnog ljubimca, većina današnjih pasa i dalje ima velikih sličnosti u ponašanju kao i njihovi preci koji su bili radni psi.

4. STANDARD PASMINE

30.09.2022/ EN

FCI-Standard N° 122

4.1. Opći izgled

Snažno građen, kratak u slabinskom dijelu, vrlo pokretan. Široka lubanja. Grudi i rebra duboki i dobro zaobljeni. Širok i snažan u slabinskom dijelu i zadnjim nogama. Trebaju biti dugački od grebena do baze repa koliko i od poda do grebena.

4.2. Karakteristike

Uravnotežen, vrlo budan, odličnog nosa, mekih usta, sa oduševljenjem ide u vodu. Ima sposobnost prilagođavanja uz dobrog pratioca.

4.3. Narav

Inteligentan, oprezan i poslušan. Prijateljske prirode, nikada sa znancima agresivnosti ili jasne plašljivosti.

4.4. Glava i lubanja

Široka lubanja sa jasnim stopom, dobro modelirana bez mesnatih obraza. Vilice srednje dužine, pune snage, ne špičaste.

4.5. Oči

Srednje veličine, pokazuju inteligenciju i dobru narav. Boje lješnjaka ili braon.

4.6. Uši

Ne velike ili teške, dobro prilježu uz glavu, visoko i prilično dobro unazad usađene.

4.7. Čeljust

Vilice i zubi snažni sa perfektnim pravilnim i škarastim čeljustima, pri čemu gornji sjekutići bez međuprostora pokrivaju sjekutiće donje vilice. Zubi postavljeni vertikalno u vilici.

4.8. Vrat

Vrat labradora je suh, jak i prelazi u dobro postavljene plećke. Od duge i klinaste glave, skraćivanjem na proporcionalnu, kratku i široku njušku i lubanju, dobivena je slabije zategnuta koža na vratu sa dvije bore. To nije mana ukoliko je prezentacija psa dobra i ukoliko je pas naučen da, prilikom izložbe, podigne glavu i zategne kožu na vratu koja je pri slobodnom kretanju malo labavija.

4.9. Prednje noge

Plećka duga i koso postavljena. Prednje noge sa snažnim kostima i ravne od lakta do zemlje, bez obzira promatraju li se od naprijed ili sa strane.

4.10. Tijelo

Grudi dobre širine i dubine, jako zaobljena bačvasta rebra. Ravna gornja linija. Široke, kratke i snažne slabine. Zbog dubokom grudnog koša s izraženim pretprsjem čini se kao da ima kraće prednje noge, ali to nije tako. Kostur treba biti snažan i okružen jakom mišićnom masom koja se ocrtava.

4.11. Zadnje noge

Dobro uglavljene, nisu strme, dobro uglavljen koljeni zglob. Kravlji stav izražen u većem stupnju nepoželjan.

4.12. Šape

Okrugle, kompaktne sa dobro izraženim jastučićima.

4.13. Rep

Raspoznavajući znak, vrlo debel u korijenu, ravnomjerno se sužava prema vrhu, srednje dužine. Bez zastavica, odlakan cijelom površinom sa kratkom, debelom i gustom dlakom koja ga čini okruglim, a takav rep se naziva vidrin rep. Pomiče ga radosno, ali ne treba biti zavijeno iznad leđa nošen. Idealna dužina je do skočnog zgloba.

4.14. Kretanje

Slobodno osvaja prostor, pri tome prednje i zadnje noge ravne i paralelne.

4.15. Dlaka

Prepoznatljiva oznaka, kratka i gusta, ne talasasta, bez zastavica, prilično oštra, poddlaka odoljeva lošem vremenu.

4.16. Boja

Jednobojno crna, žuta ili čokoladno smeđa. Žuta je svijetle krem boje do lisičje crvene. Prihvatljiva je mala bijela fleka na prsima. Čokoladna boja može varirati od svjetlije do tamno smeđe boje.

Slika 3. Prikaz boja kod labradora

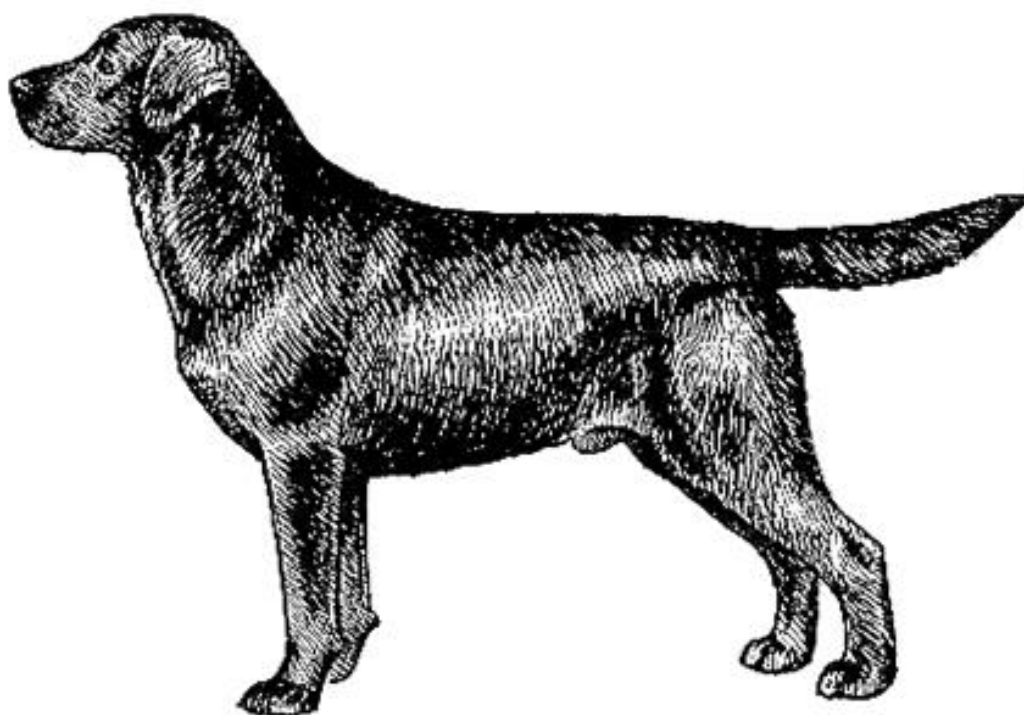
Izvor: <https://ezadar.net.hr/lifestyle/3279869/labradori-boje-cokolade-zive-krace/>

4.17. Veličina

Idealna visina u grebenu za mužjake je 56 – 57 centimetara, a za ženke 54 – 56 centimetara. Težina 27 – 35 kg za mužjake, a za ženke 25 – 31 kg.

4.18. N.B.

Mušjaci trebaju imati dva normalna testisa spuštenu u skrotum.

Slika 4. Labrador retriever

Izvor: <https://images.app.goo.gl/vmCfpqDeUN9k1YmC9>

5. UZGOJ

Za svako uspješno i pravilno uzgajanje potrebno je znati neka osnovna kinološka pravila. Uzgajivači moraju imati program uzgoja i posjedovati određeno znanje o pasmini koju žele uzgajati. Krajnji rezultat uzgoja trebaju biti psi dobrog zdravlja, temperamenta i sposobnosti. „Svatko tko radi ozbiljno na poboljšanju rase koju uzgaja, s namjerom da dobije najbolje što se može dobiti od pasa te rase, može se nazvati – odgovornim uzgajivačem (MARINOVIĆ, 2017).“ Takvi uzgajivači pažljivo planiraju uparivanje svojih pasa, a štencima pružaju pravilnu ishranu, njegu, socijalizaciju i zdravstvenu zaštitu.

Prema autoru (MARINOVIĆ, 2017) pod uzgoj i reprodukciju pasa podrazumijeva se način uparivanja mužjaka i ženke s obzirom na njihovo porijeklo. Po pravilu, dozvoljeno je pariti samo pse iste vrste. Parenje u srodstvu je zabranjeno jer se odnosi na uparivanje mužjaka i ženke koji imaju jednog ili više zajedničkih predaka. Kao izuzetak može biti dozvoljeno samo stručnim i vrlo iskusnim uzgajivačima. Prije nego što se pse upari, ženke je potrebno odvesti na veterinarski pregled gdje se pregledom provjerava imaju li endoparazite, uzima se vaginalni bris, ocjenjuje se opće zdravstveno stanje i provjerava se jesu li sterilne te postoji li mogućnost spontanog pobačaja. Za vrijeme skotnosti kuji je potrebno pojačati obroke i dodavati vitaminsko-mineralne dodatke kako bi joj ojačali imunitet i kako bi štenci bili zdraviji i vitalniji. Skotnoj kuji potrebna je pažnja i njega, svjež zrak, dobra ishrana i dovoljno kretanja. Sunčeva svjetlost i toplina su također jako bitni za razvoj ploda, a kasnije za razvoj kostura štenaca. Dva tjedna prije okota kuji se može pripremiti odgovarajuće mjesto gdje će se okotiti.

MARINOVIĆ (2017) nadalje tvrdi da je parenje ženki dozvoljeno sa navršениh 14 mjeseci, a kod mužjaka sa navršениh 18 mjeseci. Ženkama je dozvoljeno jedno leglo godišnje po osam štenadi sve dok ne navršі tri godine starosti. Poslije treće godine mogu se pripustiti više puta, a broj štenadi je neograničen. Ženke su u ciklusu tjeranja svakih šest do sedam mjeseci, a vrijeme uparivanja s mužjakom traje oko 9 dana. To je jedini period kada prihvaća i dozvoljava mužjaku parenje. Zbog toga uzgajivači moraju dobro isplanirati s kim i kada će upariti svoje pse. Skotnost traje 62-63 dana, a ponekad može i kraće ukoliko je veći broj štenadi.

Nakon što štenad napuni 21 dan potrebno ih je očistiti od glista, a sa šest tjedana cijepiti protiv parvovirusa, s devet tjedana se cijepe protiv štenećaka i žutice. Na kraju se cijepe protiv korona virusa sa tri mjeseca starosti. Cijepljenje je jako važno jer tako štitimo pse od opasnih i zaraznih bolesti.

Period odbijanja od dojenja kreće nakon četvrtog tjedna života. Tada se štencima počinju davati obroci od mesa nekoliko puta dnevno. Nakon nekog vremena, postepeno im se počinje davati i granulirana hrana s kojom će se hraniti dok će rasti. Tijekom perioda odbijanja štenaca od dojenja, potrebo je maknuti kuju od štenaca na nekoliko sati preko dana kako bi se štenci što prije naviknuli na život bez majke. S napunjenih pet tjedana ostavljamo ih s majkom samo preko noći, a sa navršenih šest tjedana štenci bi trebali biti potpuno odviknuti od dojenja. Poslije osam tjedan starosti, štenci su spremni za novi dom (MARINOVIĆ, 2017).

6. ISHRANA

Pri odabiru hrane za labradora retrievera postoji mnogo čimbenika koje treba uzeti u obzir: njihovu dob, način života, razinu aktivnosti, fiziološko stanje i zdravlje, uključujući potencijalnu bolest ili osjetljivosti. „Hrana osigurava energiju za održavanje vitalnih funkcija psa, a potpuna nutritivna formula treba sadržavati prilagođenu ravnotežu hranjivih tvari kako bi se izbjegao bilo kakav nedostatak ili višak u njihovoj prehrani jer bi i jedno i drugo moglo imati štetne učinke na psa (ANONYMOUS, 2020).“

Potrebe šteneta labrador retrievera za energijom, bjelančevinama, mineralima i vitaminima znatno su veće od onih odraslog psa. Potrebna im je energija i hranjive tvari za održavanje tjelesnih funkcija, ali i za rast i razvoj. Do navršениh 15 mjeseci imunološki sustav šteneta labrador retrievera postupno se razvija. Kombinacija antioksidansa, uključujući vitamin E, može pridonijeti njihovoj prirodnoj obrani tijekom tog vremena velikih promjena, otkrića i novih susreta. I njihove probavne funkcije razlikuju se od onih odraslog labrador retrievera, njihov probavni sustav još nije zreo, pa je važno osigurati lako probavljive bjelančevine koji će se učinkovito iskorištavati. Budući da se labrador retriever rastom ubraja u više pse, važno je štenad ne hraniti hranom prevelike energetske vrijednosti kako ne bi prebrzo rasli. „Posljedica je hrane prevelike energetske vrijednosti tjelesna težina veća od očekivane te problemi slabih kostiju. Zbog toga kosti nisu u stanju izdržati povlačenje mišića i pritisak uzrokovan prevelikom težinom. To može dovesti do deformacije udova. Unatoč tome, štenad labradora treba mnogo hranjivih tvari za optimalan rast i razvoj jer u relativno kratkom vremenu dostižu težinu do 35 kilograma (ANONYMOUS, 2019).“

Tvari koje su potrebne za metaboličke procese u organizmu dobivaju se iz proteina, ugljikohidrata, vitamina, minerala i masti. Proteini su od velike važnosti za funkcioniranje organizma psa, njegov rast, mišićnu masu i razvoj kostiju. Mnogi proizvodi sadrže proteine, ali samo meso i soja imaju one proteine koji sadrže svih 22 esencijalnih aminokiselina potrebnih organizmu. „Proteini, kao ključni makronutrijenti u prehrani radnih i sportskih pasa, pomažu u očuvanju integriteta mišićja te održavaju optimalnu količinu ukupnih proteina, albumina i hematokrita

koji imaju tendenciju pada zbog rada (KRONFELD i sur., 1989; WAKSHLAG i sur., 2010).“

Ugljikohidrati osiguravaju energiju. Oni se nalaze u zrnima žitarica i drugim biljnim proizvodima. Međutim, ukoliko se psa previše hrani ugljikohidratima, tada se oni skladište u organizmu i dolazi do debljanja, ali i: „Psima od kojih zahtijevamo dugotrajan rad u obroku treba ograničiti udio ugljikohidrata i vlakana zbog negativnog učinka na probavljivost i volumen fecesa koji bi u trenucima visokog napora tijekom duljeg vremena rezultirao gastrointestinalnim simptomima poput proljeva, neravnoteže crijevne mikrobne populacije i dehidracije s mogućim rektalnim krvarenjem (KRONFELD, 1973; LOFTUS i sur., 2014).“ To se posebno odnosi na pse koji se koriste za lov, gdje mogu biti aktivni i po nekoliko sati.

Za reguliranje metabolizma posebno su važni vitamini i minerali. Vitamini su zaštitne materije jer njihov nedostatak ili neodgovarajuće unošenje, neadekvatna apsorpcija ili drugi poremećaji dovode do teških oboljenja koje ponekad završavaju smrću. Minerali su potrebni psu u malim količinama. Previše minerala može čak i biti štetno, tako da je važno izbalansirati vitamine i minerale. Za psa je bitno da u hrani ima i vlakana.

Masnoće su bitne zbog procesa stvaranja energije koje organizmu daju snagu. Preko masti osiguravaju se i važne masne kiseline koje su neophodne za dobro zdravlje. Od raspoloživih životinjskih izvora masnoća najbolje su goveđa i ovčja jer se one lakše apsorbiraju od drugih i pri nižoj temperaturi se tope. Neizbalansiranost potrebnih sastojaka hrane dovodi do prekomjernog debljanja, artritisa, kroničnih gastrointestinalnih oboljenja, a i do većeg broja kožnih bolesti. Dlaka psa je najbolji pokazatelj općeg zdravstvenog stanja psa. Sjajna, zdrava i gusta dlaka odlike su dobre uhranjenosti, zdravlja i vitalnosti psa. Da bi se psu osigurala uravnotežena ishrana potrebno ga je hraniti potpuno izbalansiranom hranom za pse. Odnosno, onom hranom koja u određenom trenutku odgovara njegovoj dobi i koja zadovoljava njegove potrebe.

Štenci do 12 tjedana starosti hrane se četiri do pet puta, oni od tri do šest mjeseci starosti tri puta, a psi od šest do 12 mjeseci starosti dva puta dnevno. Kada štene izraste u odraslog labradora, potrebno je prijeći na prehranu za odraslog psa. Za vrlo aktivnog psa hrana smije sadržavati nešto više ugljikohidrata za dovoljno

energije. Nasuprot tomu, za mirnog psa hrana bi trebala imati umjeren sadržaj ugljikohidrata kako bi se izbjegla pojava pretilosti. Sadržaj masti se također treba nalaziti oko srednjih vrijednosti.

„Radni psi imaju veće potrebe za energijom nego što je to slučaj kod pasa koji se isključivo drže kao kućni ljubimci, stoga njihov obrok i dnevni unos energije treba biti prilagođen potrebama i vrsti rada za koji se koriste (BUREŠ i sur., 2019).“ Odraslog labradora treba hraniti jednom dnevno, iako se mnogi vlasnici odlučuju hraniti svog odraslog psa i dalje dva puta dnevno, samo što se određena količina hrane dijeli na dva jednaka dijela. Smatraju da je takav način ishrane bolji zbog boljeg sagorijevanja. Stariji labradori, kao i stariji ljudi, zahtijevaju poseban način ishrane. Zbog manje aktivnosti potrebno im je davati hranu sa manje kalorija. Većina labradora ima veliki apetit te je sklona debljanju, a starije jedinke su posebno rizična kategorija i zato starijim psima treba davati hranu sa manje ugljikohidrata i masti, a sa više proteina i vlakana koji smanjuju kalorijsku gustoću hrane. „Odgovarajuća količina tjelovježbe u kombinaciji s dobro izbalansiranom hranidbom bi trebala značajno smanjiti šanse nakupljanja kilograma kod labradora (ANONYMOUS, 2022).“ Kod starijih pasa značajno se mijenja metabolizam pa time i sposobnost organizma da apsorbira proteine. Upravo zbog toga, iako on više ne raste, starom psu treba davati više proteina da ih nadoknadi. Dakle, osim što je potrebno manje kalorija, starim jedinkama treba smanjiti i porciju hrane jer je velika vjerojatnost da će se udebljati.

7. KORIŠTENJE U LOVU

7.1. Obuka

Labradori kao rasa potječu od radnih pasa koji su u prošlosti pomagali čovjeku, a zbog toga je i danas u njima ostala genetski zapisana želja za radom i obukom. Da bi uz sebe imali labradora koji će bez problema obavljati zadatke koje od njega tražimo, potrebno je krenuti s obukom od najranijih dana, odnosno od onoga trenutka kada pas dođe u naš dom. Iako su vrlo poslušni psi i lako ih je trenirati, labradori ipak trebaju disciplinu jer bi u suprotnom ipak mogli stvoriti neke loše navike. Vrlo je važno da znaju što je prihvatljivo, a što nije. Od njega se očekuje da sasvim jasno razumije naredbe i da se sukladno tome ponaša, a nakon toga bit će poslušan u lovu ili u bilo kojoj drugoj funkciji koju labradori mogu obavljati. LOFGREN i sur. (2014) tvrde da ova pasmina pokazuje volju da se brine o svom vlasniku i sluša jednostavne naredbe. Labrador retrievera nije lako omesti, lako i brzo uči, pozitivno reagira na ispravljanje te može hvatati i vraćati predmete.

Svrha obuke svih pasa, a tako i labradora, je u tome da se psa nauči poslušnosti i lijepom ponašanju. Prije početka obuke, vrlo je važno znati da, iako su vrlo inteligentne životinje, pas ima ograničenu moć koncentracije i zbog toga treba imati puno strpljenja u radu s njima. Psi odlično reagiraju na dosljednost i pozitivno pojačanje u radu. Sama obuka će pojačati i našu dominantnu poziciju nad psom, a to je jako važna stvar kako bi pas razumio tko je vođa. Vježbe koje radimo sa svojim psom moraju se trenirati jedna po jedna i nikada se ne smije prelaziti na novu i složeniju vježbu ukoliko pas još nije savladao prethodnu. To od vlasnika zahtijeva veliku dozu strpljenja i dosljednosti u radu. „Najbolji rezultati u obuci i odgajanju pasa postižu se nagradama i pohvalama (MARINOVIĆ, 2014).“

U početku pas se uči najjednostavnijim vježbama koje kreću od toga da se pas odaziva na svoje ime. Nakon toga potrebno ga je priviknuti na ogrlicu i povodac, a poslije toga se uči kako da pravilno hoda uz nogu. Prvo uz pomoć povodnika, a u kasnijoj obuci i bez. Važno je da pas zna sjediti ili ležati mirno te čekati, što je posebno važno prilikom lova. Poslije ovih najjednostavnijih vježbi, kreće se s obukom aportiranja predmeta, a nakon toga privikavanje na pucanj.

Za aportiranje je potrebno postepeno bacati predmete na manju udaljenost, a poslije sve dalje, kako se pas na prvu ne bi uplašio vode. Nakon nekog vremena predmeti se bacaju u raslinje ili na drugu obalu kako bi pas naučio bez straha otići po njih.

Iduće od velike važnosti za lovačke pse jest navikavanje na pucanj, a to je potrebno početi dosta rano i postepeno. Ovu vježbi nije poželjno povezivati s bilo kojom drugom. Dok se štene igra ili dok jede ispali se hitac u dovoljnoj udaljenosti od njega i potrebno je proučavati njegovo stanje. Ukoliko pokaže strah, odnosno sklanjanje u stranu, treba ga ohrabriti te mu pristupati sa povjerenjem i ohrabrenjem. To će u budućnosti biti jedna od važnijih odlika lovačkog psa. Kada se suoči s pucnjem u lovištu, ne smije imati neuobičajene radnje i ne smije se uplašiti.

Nakon što se labrador nauči na vodu i pucanj, može se započeti obuka s mrtvom divljači, koja se ne bi smjela raspadati niti smrdjeti jer to će psa odbiti prilikom izvršavanja zadatka. Najbolje je ovaj dio obuke započeti s fazanom. Pas treba znati djelovati na naredbe "donesi" i "drži". Tek kada labrador pođe po aport na neviđeno, to je krajnja granica u kojoj je zaista savladao lovnu obuku.

Tijekom obuke važno je da se cijelo vrijeme primjenjuju ista pravila i naredbe. Drugim riječima, ne smijemo psu jedan dan nešto dozvoliti da napravi, a drugi dan to isto zabraniti. Tada pas neće razumjeti što se od njega traži i postat će zbunjen, a kod vlasnika će stvoriti frustraciju koja dovodi do lošije kvalitete obuke. U procesu obuke strogo je zabranjeno psa udarati ili tući jer takvi postupci imaju suprotan učinak. Ukoliko se pas udara nakon što nije poslušao naredbu, to će dovesti do toga da se pas boji vlasnika i da se drži što dalje od njega, a cilj obuke je da se pas što više zbliži sa čovjekom i da se stvori što bolji kontakt.

7.2. Labradori u lovu

Labrador retrieveri su zadnjih nekoliko stoljeća pomagali ljudima u lovu i ribolovu. Rođeni su s potencijalom da budu izvrsni lovački psi. Posjeduju odličnu energiju, entuzijizam i želju za lovom te ukoliko se provede strpljiv i uporan trening, mogu postati idealna pratnja i od velike pomoći u lovu. Njihove dobre sposobnosti za hvatanje ribe, divljači ili nekih drugih predmeta su uzgajivači iskoristili te selektivnim uzgojem stvorili idealnog lovačkog psa. Mogu poslužiti za lov na suhom kao i u vodi zbog toga što su jako dobri plivači i bez problema ulaze u vodu.

„Pobornici labrador retrievera za njega tvrde da ima bolju pokretljivost u kopnenom radu od ostalih pasmina retrievera (BROWN, 2010).“ Oni su lovački psi užeg radijusa kretanja u odnosu na neke ostale ptičare. Donose divljač nakon što ju lovac odstrijeli, a koriste se za lov na manje otvorenim terenima, žbunovitim ili barskim područjima. U lovu su uporni i izdržljivi, a aport im je urođen, stoga nemaju većih problema u pronalaženju, a zatim donošenju divljači do lovca. Uvijek su spremni za lov, neovisno o vrsti divljači, vremenskim uvjetima ili godišnjem dobu. Samo na spomen ptica ili pataka će početi sretno mahati repom i s velikim užitkom čekati na naredbu.

Tijekom lova labrador retriever se nalazi pokraj lovca i gleda u njega dok puca u pticu i promatra gdje je ista pala. U potragu za pticom kreće tek onoga trenutka kada mu lovac da naredbu. „Kod psa postoji smirenost i zrači samopouzdanjem za izvršavanje zadataka koji se od njega traže (BROWN, 2010).“ Ukoliko je vidio gdje je ptica pala, on će ju vjerojatno bez većih poteškoća pronaći i donesti, no ponekad je teren nepregledan i tada lovac mora pomoći psu pronaći pticu vizualnim naredbama. Kada pronađe divljač, mora ju ustima lagano primiti i donesti do lovca, a ispušta je tek onoga trenutka kada mu lovac tako kaže i zatim je preuzima. Još jedna od kvaliteta kod labradora su njegova mekana usta, odnosno sposobnost da stvari koje nosi u ustima ne ošteti.

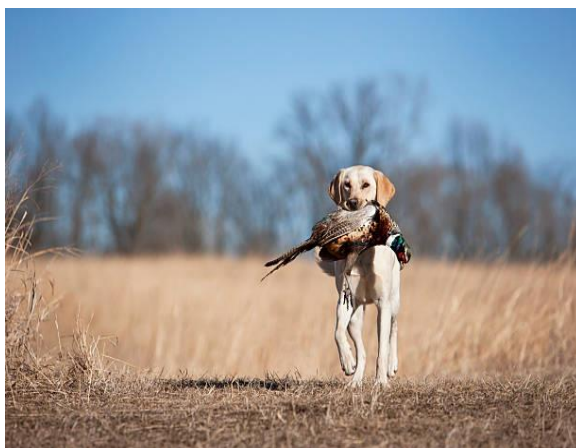
Iako im je primarna funkcija donošenje divljači, labradori mogu biti i dobri podizači kada je u pitanju lov na fazana. Zbog izvrsnog njuha lako mogu osjetiti gdje se nalazi, a nakon toga ga natjeraju na let i omogućavaju lovcu odstrijel. Čak i kada se fazan nalazi u trnovitom grmlju, labradoru to ne predstavlja problem i sa zadovoljstvom će odraditi taj zadatak.

Osim za upotrebu u lovu na fazana, još se koriste i za lov na divlju patku, jarebicu, prepelicu i zeca, a mogu se koristiti i kao krvosljednici za pronalaženje odbjeglih i ranjenih divljači.

Slika 5. Labrador s ulovom

Izvor: <https://rockspringslab.com/general/why-labrador-retrievers-make-the-best-hunting-dogs/>

Slika 6. Labrador donosi fazana

Izvor: <https://www.istockphoto.com/photo/yellow-labrador-retrieving-a-rooster-pheasant-in-midwest-gm185331242-19260596>

7.3. Ostali retriveri

„Povijest retrivera je vrlo kratka u usporedbi s ostalim vrstama pasa, a u slučaju onih koje su uzgojile plemićke obitelji na britanskom otočju, većina podrijetla je dobro dokumentirana (ANONYMOUS, 2023).“ Zbog toga, usprkos čestom mišljenju, labrador nije jedina vrsta retrivera. Međunarodna kinološka federacija (FCI), u svojoj osmoj grupi, osim labrador retrivera, službeno priznaje i: *tolling* retrivera, kovrčavog retrivera, ravnodlakog retrivera, zlatnog retrivera i retrivera zaljeva *Chesapeake*. Američki kinološki klub također priznaje ovih pet rasa retrivera.

Slika 7. *Tolling* retriver

Izvor: <https://images.app.goo.gl/TUY31iKYzvJpVssd6>

Slika 8. Kovrčavi retriver

Izvor: <https://images.app.goo.gl/ae8CPrEdxNi6nHy87>

Slika 9. Ravnodlaki retriver

Izvor: <https://images.app.goo.gl/bUbNjbfKYAFjLnzH7>

Slika 10. Zlatni retriver

Izvor: <https://images.app.goo.gl/ZigkkdCzvc2RoDSY8>

Slika 11. Retriver zaljeva Chesapeake

Izvor: <https://images.app.goo.gl/zgn2Z2GGKDY2gHKZ8>

8. ZAKLJUČAK

Tijekom istraživanja i pisanja ovog rada došao sam do spoznaje da su labradori stvoreni i idealni psi za sudjelovanje u lovu. Labradori se zaista mogu uklopiti u sve načine života i u svakoj obitelji će se uspješno prilagoditi na ono što se od njega traži da postane. To je pasmina prijateljske naravi, izuzetne inteligencije i iznimne povezanosti za svoje vlasnike. To su jednostavno rečeno univerzalni psi, samo se postavlja pitanje što od njega očekujemo. Dobro obučeni labrador će sa oduševljenjem izvršavati svaku naredbu te će slijediti svoga vlasnika u stopu. Od lovačkih zadataka, pomaganja invalidnim i slabo pokretnim osobama, do obiteljskog psa koji u potpunosti uživa provoditi vrijeme u igri i zabavi. Iako ne posjedujem labradora, jako ih cijenim kao pasminu i smatram da su ljudima od velike pomoći.

IZJAVA

„Pod punom odgovornošću vlastoručnim potpisom potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao preslikavanjem, kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe radove navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio navodnim znakovima. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključujući i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovog rada.“

U Karlovcu, 5.9.2024.

Vlastoručni potpis

Ime i prezime studenta

9. LITERATURA

1. ANONYMOUS (2019): Prehrana labrador retrievera
<https://www.zooplus.hr/magazin/psi/prehrana-pasa/prehrana-labradora>,
pristupljeno: 3.7.2024.
2. ANONYMOUS (2020): Recimo nešto o labrador retrieverima
<https://www.royalcanin.com/hr/dogs/breeds/breed-library/labrador-retriever/>,
pristupljeno: 3.7.2024.
3. ANONYMOUS (2022a): Labrador retriever
<https://www.husse.hr/kutak-znanja/psi/pasmine/labrador-retriever/>,
pristupljeno: 3.7.2024.
4. ANONYMOUS (2022b): Labrador retriever
<https://fci.be/Nomenclature/Standards/122g08-en.pdf>,
pristupljeno: 21.8.2024.
5. ANONYMOUS (2023): The Long-Coated St. John's Water Dog
<https://projectupland.com/hunting-dogs/long-coated-st-johns-water-dog/>,
pristupljeno: 1.7.2024.
6. ANONYMOUS (2024a): Retriever (Labrador)
<https://www.thekennelclub.org.uk/search/breeds-a-to-z/breeds/gundog/retriever-labrador/>, pristupljeno: 1.7.2024.
7. ANONYMOUS (2024b): The complete labrador retriever history
<https://www.thelabradorsite.com/the-history-of-the-labrador-retriever/#>,
pristupljeno: 3.7.2024.
8. BROWN, W. F. (2010): How to Train Hunting Dogs-A Successful System of Training Pointing Dogs, Sporting Spaniels, And Non-Slip Retrievers. Kessinger publishing, Whitefish, pp. 20.
9. BUREŠ, T., Z. VRBANAC, N. BRKLJAČA BOTTEGARRO, J. ŠURAN, I. ŠMIT, i D. BROZIĆ, (2019): Prehrana sportskih i radnih pasa. Hrvatski veterinarski vjesnik, 27 (3/4), 43-51.
<https://hrcak.srce.hr/file/333257>, 8.8.2024.
10. KRONFELD, D. S. (1973): Diet and the performance of racing sled dogs. J. Am. Vet. Med. Assoc. 162, 470-473.

11. KRONFELD, D. S., T. O. ADKINS, R. L. DOWNEY (1989): Nutrition, anaerobic and aerobic exercise and stress. U: Nutrition of dog and cat. (Burger, I. H., J. P. Rivers, Ur.), Cambridge University Press, Cambridge, UK, pp. 133–145.
12. LOFGREN, S. E., P. WIENER, S. C. BLOTT, E. SANCHEZ-MOLANO, J. A. WOOLLIAMS, D. N. CLEMENTS, i M.J. HASKELL (2014): Management and personality in Labrador Retriever dogs. Applied Animal Behaviour Science, 156, 44-53.
https://www.researchgate.net/publication/261919973_Management_and_Personality_in_Labrador_Retriever_dogs, 8.8.2024.
13. LOFTUS, J. P., M. YAZWINSKI, J. G. MILIZIO, J. J. WAKSHLAG (2014): Energy requirements for racing endurance sled dogs. J. Nutr. Sci. 3, 1 – 5.
https://www.researchgate.net/publication/279308703_Energy_requirements_for_racing_endurance_sled_dogs, 8.8.2024.
14. MARINOVIĆ, D. (2014): Dresura pasa. Natura, Beograd, str. 210.
15. MARINOVIĆ, D. (2017): Labrador retriever, Pitanja i odgovori. Natura, Beograd, str. 34 – 513.
16. THORNTON, K. C. (2004): The Everything Labrador Retriever Book: A Complete Guide to Raising, Training, and Caring for Your Lab. Simon and Schuster, New York, pp. 52 – 70.
17. WAKSHLAG, J. J., T. STOKOL, S. M. GESKE, C. E. GREGER, C. T. ANGLE, R. L. GILLETTE (2010): Evaluation of exercise-induced changes in concentrations of C-reactive protein and serum biochemical values in sled dogs completing a long-distance endurance race. Am. J. Vet. Res. 71, 1207 – 1213
18. WALTON, J., E. ADAMSON (2011): Labrador Retrievers for Dummies. John Wiley & Sons, New Jersey, pp. 21 – 24.